

Ilmastotyöryhmän kokous ti 5.3.2024

Teams-kokous, klo 14.00–15.30

1. Kokouksen avaus ja ajankohtaiset ilmastoasiat, *Maarit Virtanen / Päijät-Hämeen liitto*

Vihreän siirtymän ohjelmaa täydennettiin vielä metsätyöpajalla helmikuussa ja ohjelma menee hyväksyttäväksi maakuntavaltuustoon maaliskuussa. Julkistustilaisuus pidetään alustavasti huhtikuun lopulla.

Sitowise on tehnyt kulutusperusteisen päästölaskennan kaikille Päijät-Hämeen kunnille. Laskennan tulokset esitellään 6.3. Maakunnan energiatase koottiin Päijät-Hämeen liiton toimesta ja LAB-ammattikorkeakoulu jatkaa työtä laatimalla energiaskenaarioita. Näiden pohjalta kootaan maakunnan energiavisio.

Kuntien ilmastosuunnitelmien tekeminen etenee mm. kuntakohtaisilla työpajoilla sekä asukasviestinnällä, missä apuna ovat LAB-ammattikorkeakoulun palvelumuotoilun ja ympäristötekniikan opiskelijat. Päijät-Hämeen ilmastokokous pidetään 22.5. ja mukana ovat kaikki kunnat.

2. ClimateGO: Pathways to Climate Smart Governance -hanke, *Susanna Vanhamäki / LAB*

Susanna esitteli uutta Interreg Europe -rahoitteista ClimateGO-hanketta. Hankeaika on 1.4.2024-31.3.2028 ja teemana ilmastoviisas päätöksenteko. Hankkeessa tuetaan kaupunkeja ja maakuntia, sekä huomioidaan ilmastomuutoksen hillintä ja sopeutuminen. Mukana on seitsemän partneria, Päijät-Hämeestä LAB ja Päijät-Hämeen liitto. Maina ovat mukana Suomen lisäksi Espanja, Ranska, Slovenia, Slovakia ja Irlanti. Mukana on CCRI-aloitteessa mukana olevia alueita, uutena kumppanina mukana Irlanti. Marjut Villanen LABista on projektipäällikkönä. Hanke tukee myös kuntien ilmastosuunnitelmien jalkautumista.

3. Ilmastotyöryhmän toiminta

Käytiin keskustelua ilmastotyöryhmän tähänastisesta toiminnasta sekä näkemyksistä jatkoon. Työryhmää pidettiin hyvänä tiedonvaihdon ja verkostoitumisen paikkana. Jatkoon toivottiin hieman päivitystä kokoonpanoon, sekä teemat eri kokouksille. Mielenkiintoista olisi kuulla esim. muiden maakuntien tai maakuntien ilmastoverkoston kuulumisia. Oma kuulumiskierros koetaan hieman raskaana, mutta nykyinen Padletin käyttö asioiden etukäteen kirjaamiseen parantaa asiaa.

4. Ilmastotyöryhmän jäsenten ajankohtaiset kuulumiset

Asikkalassa Ilmastokumppanusverkostoon on tulossa ensimmäinen maatila. Ympäristöviikolle on luvassa tiedotusta aiheesta niin kuntalaisille kuin yrityksille. Latauspisteiden määrää on lisätty kunnan kiinteistöillä ja samalla on tullut mahdollisuus maksaa maksukorteilla, jolloin ovat paremmin kaikkien käytettävissä. Uusi kunnan kestävyystyöryhmä on koottu, ja aloittaa toiminnan kevään aikana. Ilmastosuunnitelma tehdään Asikkalaan Päijät-Hämeen liiton koordinoimana, työpaja 6.3. kunnassa. Opinnäytetyö tekeillä Asikkalaan hulevesistä, erityisesti vesistöön aiheutuvasta laaturiskistä, Aniankedon rakentamisaikaisesta kuormasta sekä nykyisten rakenteiden riittävydestä.

Hartolassa pidettiin ilmastosuunnitelmiin liittyvä työpaja 4.3. ja asukasraati jatkui toisella tapaamisella 5.3. *Iitin* kunta sai helmikuun alussa uuden kehittämisasiantuntijan (Emma Lehto), ja hänen työnkuvaansa tulee kuulumaan myös kunnan ilmasto- ja energia-asioiden koordinointi. Iitti liittyi HINKU-verkoston ja KETSiin joulukuussa. Kuntaan perustettiin samalla ilmasto- ja energiatyöryhmä.

Kärkölässä ilmastosuunnitelman teko etenee ja kunta on ottanut vastaan ehdotuksia kunnan omistamalle alueelle suunnitellusta aurinkovoimapuistosta. Myös Ilmastokumppanuutta on lähdetty edistämään.

Lahdessa tuoreimmat päästölaskennat vuodesta 2022 ovat valmistuneet, ei juurikaan muutosta vuodesta 2021. Meneillään on päästöraportin ja ilmastovuosikertomuksen esittely johtoryhmissä ja kaupunginhallitukselle. Vuosiraportti julkaistaan maaliskuun lopulla kestävyysraportin ja tilinpäätöksen yhteydessä. Ilmastobudjetin kokoaminen vuoden 2025 talousarvioon on käynnissä. Malli siitä on valmistunut: [Ilmastobudjetoinnin kehittäminen Lahdessa](#) (lahti.fi). KELPO-hanke 2024-2026 on alkanut ja linkittyy Kestävän liikkumisen vuoden 2025 suunnitteluun. Sopeutumisen toimenpiteitä päivitetään ja kolme uutta ilmastokumppania on tulossa 6.3. Lisäksi Lahdessa on käynnissä Maistuva ilmastoruoka - hanke, mikä on suunnattu kouluihin: kasvisruoan tutuus, hyväksyttävyyys.

Orimattilassa uusin CO2- raportti on valmistunut. Osallistutaan muiden kuntien kanssa YMPÄRISTÖVIIKOLLE 20.5.-5.6.24 teemana Muuttuva ilmasto. Orimattilasta tänä vuonna 2024 vain alakoulut on kutsuttu julistekilpailuun. Ilmastokumppanuutta Päijät-Hämeessä vedetään tänä vuonna 2024 Asikkalan ja Orimattilan voimin. Olemmekin jo haastaneet muut kunnat etsimään uusia kumppaneita ja kartoittamaan, mitä olemassa olevat kumppanit ovat jo saaneet aikaan. LAB-ammattikorkeakoulun Pia Haapea on luvannut opiskelija-apua yrityksille alkukartoitukseen. Yhteinen ilmastokumppanuustapaaminen kaikille kunnille on 9.4. Siitä myöhemmin tarkemmin.

Orimattila järjesti paikallisille yrittäjille aamukahvivilaisuuden 7.2.2024 ilmastokumppanuusteemalla. Mukana Päijät- Hämeen liitto. Tilaisuus poikinee uusia kumppaneita. Orimattila järjesti 14.2.2024 rekrymessut Orimattilan Arenalla. Siellä esiteltiin ilmastokumppanuutta ja käytiin kahdenkeskisiä keskusteluita aiheesta paikalla olevien pk-yrittäjien, seurakunnan ja yhteisöjen kanssa. Tilaisuus poikinee uusia kumppaneita. Orimattilan kaupungilla parannetaan omien kiinteistöjen jätteiden lajittelua ja neuvontaa. Kaupungintalolle on tullut sähköautojen latauspisteitä ja osa työntekijöistä on hommannut sähköpyöriä työmatkaliikenteeseen. Aurinkosähköinfo järjestettiin kuntalaisten pyynnöstä Orimattilassa 20.2. klo 13 sähköisesti

Päijät-Hämeen hyvinvointialueella on käynnissä hankkeet: GoGreenNext 2024–2027, Caring Nature 2024–2026 ja Sycla 2023–2025; kestävä ja ympäristöystävällisen palvelutuotannon eraportointi -hanke 2024-2025. People and Planet konferenssi pidettiin 2/2024; 200 osallistujaa ja yhdistettynä hankekokouksia.

Logistiikassa ja kuljetuksissa on poistunut 12 000 pysähdyskertaa kuljetuksia yhdistelemällä vuonna 2023. Ruokapalveluiden hävikin seuranta on tehty ja toimenpiteitä hävikin vähentämiseksi tehdään. Purku-urakoissa pyritään materiaalien kierrätysseurantaan, esimerkiksi potilastornin purkamisen kierrätysprosentti tulee olemaan n. 70 %. Tilojen käyttöasteen nostamisessa voidaan hyödyntää Maakuntien tilakeskuksen tilatietojärjestelmää sekä palveluverkkoselvitystä. Vähäpäästöisten ajoneuvojen määrä kasvaa sekä omassa toiminnassa että ostopalveluissa. Kalustamisessa huomioidaan ensisijaisena vaihtoehtona kalusteiden kierrättäminen sisäisen sähköisen palvelun kautta. Hämeen tekstiilihuollossa on otettu käyttöön Rester - yhteistyö tekstiilien kierrättämisessä. Jäteveden lämmön talteenottoa (esim. harmaat vedet) ja huuhteluvien kierrätys pesuvedeksi sekä matalalämpöpesua on lisätty pesulatoimissa.

Päijät-Hämeen laitoshuoltopalvelut käyttää puhtauteen kotimaisia, ihmisten ja ympäristön kannalta turvallisia sekä toimivia tuotteita, jotka ovat tuoksuttomia, ympäristömerkittyjä ja tuotteilla on Avainlippu-tunnus sekä Allergia- ja astmaliiton hyväksyntä. Vähentää kemikaalikuormaa.

LAB-ammattikorkeakoulussa alkaa Susannan kokouksen alussa esittelemä Interreg Europe -hanke ClimateGO-Pathways to Climate Smart Governance (LAB, PH-liitto). Horizon-hakemuksia on jätetty helmikuussa mm. Urban Food OASIS, liittyen kasvipohjaisen ruuan lisäämiseen kouluissa (LAB, Lahden kaupunki). Muita uusien hankkeiden teemoja ovat Climate neutral rural communities, tekstiilien kiertotalous sekä luontopohjaiset ratkaisut kaupunkiympäristössä. Alueellisia hakemuksia jätetty mm. Maaseuturahasto: Ilmastopositiivista viestintää maataloudesta (LAB, MTKHäme, MTK Kaakkois-Suomi). EAKR Päijät-Häme: energia ja vetytalous, luontojalanjälkilaskenta, pk-yritysten kiertotalousliiketoiminta & vastuullisuusosaaminen. Opetuspuolella ilmastoon liittyviä opinnäytetöitä on käynnissä, myös yhteydenottoja Ilmastokumppanuus -teemalla.

Muistutuksena: Smart Cities in Smart Regions 9.-10.10.2024. Call for research abstracts extended to 17.3., Call for practical case examples 30.4. <https://www.lab.fi/smartcities2024>

LUT-yliopistosta Anna Claudelin on siirtynyt Ville Uusitalon tilalle ilmastotyöryhmään. Annan osaamista on mm. kotitalouksien kulutus ja hiilijalanjälkilaskenta. LUT tarjoaa rahoitusta omalle henkilökunnalle max. vuoden mittaisiin ilmastoprojekteihin. Tuhannen uuden tohtorin rahoituksesta saatiin 2 uutta väitöskirjatutkijaa kestävyysmuutokseen liittyen.

Lahti Energialla konsernin kokonaispäästöt laskivat hieman edellisvuodesta mutta kaukolämmön ominaispäästöt sen sijaan kasvoivat ollen 61,69 gCO₂/kWh (2022: 55, 14 gCO₂/kWh). Vastuullisuus- ja biodiversiteettiohjelmiin liittyviä toimenpiteitä on menossa, mm. maanomistajakysely luonnon monimuotoisuuteen liittyen. Polttimon 5 MW sähköhöyrykattilaprojekti etenee, käyttöönotto vaihe tehty.

Hämeen ELY-keskus ja Pirkanmaan ELY-keskus järjestävät "Ilmastonmuutoksen huomioiminen kaavoituksessa" -webinaarin 8.5. klo 9-12.15. Tilaisuuden ohjelma julkaistaan lähiaikoina. YM:N rahoittama ja HÄMELYn toteuttama Rakennettu ympäristö kiertotalouden edistämiseksi -hanke jatkuu vielä huhtikuun ajan. Hankkeesta lisää: <https://keha.viestitys.fi/messages/view/2382/114015/fe4ecdf4d2d54d20f4d8ab6768095ea3>

Uudenmaan ELY-keskus kertoi Lahden seudun MAL-valmisteluiden käynnistyneen. Väylävirastossa on paljon esillä ilmasto- ja kiertotalousasiat, valmistellaan vaikutusten arviointeja. Rahat ovat tiukassa tiehankkeiden investointeihin. Lahti-Uusikylä vt 12 tiesuunnittelu on lähdössä käyntiin, ja Lahti-Tampere tarveselvitys liikkeelle.

Päijät-Hämeen liitosta Johanna kertoi Change(K)now! – hankkeesta, missä ratkotaan ruoka- ja juomapakkauksien kiertotaloushaasteita; miten kertakäyttöpakkaukset saadaan vaihdettua uudelleenkäytettäväksi, mitä erilaisia parempia materiaaleja on pakkauksiin ym. Päijät-Hämeessä työtä tukee Lahden kaupunki ja Päijät-Hämeen Ateriapalvelut. Keskitymme koulun keittiöihin tuleviin pakkauksiin.

Aluesuunnittelun puolella maakuntakaavatyö on käynnistynyt, OAS on parhaillaan nähtävillä. Tuulivoiman vuorovaikutustyöhön avuksi on konsultiksi valittu Akordi. Tuulivoiman maisemaselvitystä laatii Ramboll, ohjausryhmän ensimmäinen kokous on ensi viikolla. Juha muistutti vielä Hämeen ELY-keskuksen kevään EAKR-rahoitushausta, mihin ilmastoteemat sopivat hyvin.

5. Muut asiat ja seuraava kokous

Seuraava kokous pidetään pe 31.5.2024 klo 9–11.

Kokoukseen teemasta saa vielä tehdä ehdotuksia, käsitellään ainakin Päijät-Hämeen ilmastokokouksen anti.